

***Myrmica vandeli* (Hymenoptera: Formicidae) ve středních Čechách**

Pavel Bezděčka & Klára Bezděčková

Muzeum Vysočiny Jihlava, Masarykovo nám. 55, 586 01 Jihlava; e-mail: bezdecka@muzeum.ji.cz

BEZDĚČKA P. & BEZDĚČKOVÁ K., 2012: *Myrmica vandeli* (Hymenoptera: Formicidae) ve středních Čechách. *Myrmica vandeli* (Hymenoptera: Formicidae) in Central Bohemia. – Západočeské entomologické listy, 3: 30–31. Online: <http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>, 18-5-2012.

Abstract. The first finding of ant *Myrmica vandeli* Bondroit, 1920 in Central Bohemia is presented. A mixed colony of *M. vandeli* and *M. scabrinodis* Nylander, 1846 was found in a military area Brdy, near the Padrt'ské rybníky ponds. The nest was situated in a clump of sedge (*Carex* sp.), with a small solarium. The findings of such mixed colonies are scarce and are known mainly from the edges of the known area of *M. vandeli* distribution in Europe.

Key words: ants, *Myrmica vandeli*, social parasitism, distribution, Central Bohemia, Czech Republic

Mravenec *Myrmica vandeli* Bondroit, 1920 patří mezi vzácné a málo prozkoumané evropské druhy s nejasnou biologii. Byl sice sbírán ve Francii, Španělsku, Velké Británii, Německu, Švýcarsku, Rakousku, Polsku, na Slovensku, Ukrajině, v Rumunsku, Bulharsku, v bývalé Jugoslávii a také v České republice, ale zpravidla se jednalo o nálezy jednotlivých hnízd nebo slabých populací (RADCHENKO & ELMES 2010). Z území České republiky byly dosud publikovány nálezy ojedinělých hnízd jen z jižních a západních Čech (WERNER & BEZDĚČKA 2001, BEZDĚČKA & BEZDĚČKOVÁ 2010).

V průběhu pátrání po mravenci *Formica picea* Nylander, 1846 na území Vojenského újezdu Brdy jsme 20. července 2010 nedaleko Dolejšího Padrt'ského rybníka (mapový čtverec 6348b; souřadnice

49°39'56.9"N, 13°45'54.9"E; nadm. výška 620 m) našli smíšenou kolonii druhů *M. vandeli* a *M. scabrinodis* Nylander, 1846 (P. Bezděčka a K. Bezděčková lgt. a det., coll. Muzeum Vysočiny Jihlava; P. Werner

Obr. 1. Lokalita Padrt'ské rybníky. Foto: P. Bezděčka.
Fig. 1. Locality Padrt'ské rybníky ponds. Photo: P. Bezděčka.

Obr. 2. Místo nálezu hnízda *M. vandeli*/*M. scabrinodis*. Foto: P. Bezděčka.
Fig. 2. Site of finding of the nest *M. vandeli*/*M. scabrinodis*. Photo: P. Bezděčka.

rev. a coll.). Je to první nález *M. vandeli* na území středních Čech (vymezení středních, jižních a západních Čech chápeme v politických hranicích krajů, jak je obecně užíváno).

Jednalo se o charakteristické hnízdo mravenců rodu *Myrmica* Latreille, 1804 situované v trsu ostřice (*Carex* sp.) s malým soláriem z částech humolitu vnošených mezi báze stébel a listů ostřice. Hnízdo bylo poměrně silně obsazené. Nacházelo se v okraji mokřadu (Obr. 1 a 2), v místě vlhkém, s relativně řídkou a nízkou vegetací a tedy plně osluněným, což odpovídá publikovaným nárokům druhu (např. RADCHENKO & ELMES 2003, 2010).

Nález smíšené kolonie s *M. scabrinodis* jistě přispěje k poznání biologie mravence *M. vandeli*, který je v literatuře opatrně označován za fakultativního sociálního parazita *M. scabrinodis*. Jako argument slouží morfologie pohlavních jedinců, zejména samic, které jsou dlouze a hustě ochlupeny a mají zmenšené ostruhy holení, což jsou charakteristické znaky parazitických druhů rodu *Myrmica* (např. BONDROIT 1920, KUTTER 1977, SEIFERT 2007, ESPADALER 2008, RADCHENKO & ELMES 2003, 2010). Nálezy smíšených kolonií jsou však ojedinělé a je zajímavé, že se rekrutují především z okrajů dosud známého evropského areálu *M. vandeli* – např. z Velké Británie, Polska a Ukrajiny (RADCHENKO 2009, RADCHENKO & ELMES 2010). K vyjasnění vztahů obou druhů, tedy *M. vandeli* a *M. scabrinodis* by jistě přispěl laboratorní chov ve formikáriích.

Poděkování. Děkujeme M. Wiezikovi (Zvolen) a P. Wernerovi (Praha) za připomínky k textu a P. Wernerovi také za revizi vzorku *M. vandeli*.

LITERATURA

- BEZDĚČKA P. & BEZDĚČKOVÁ K. 2010: Faunistické zprávy ze západních Čech – 1, *Myrmica vandeli* Bondroit, 1920 (Faunistic records from western Bohemia – 1, *Myrmica vandeli* Bondroit, 1920). – Západočeské entomologické listy, 1: 22. On line: <http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>.
- BONDROIT J. 1920: Notes diverses sur les fourmis d'Europe. – Annales de la Société Entomologique de Belgique, 59: 143–158.
- ESPADALER X. 2008: *Myrmica vandeli* Bondroit 1920, an ant species new to Sweden. – Entomologisk Tidskrift, 129: 40–42.
- KUTTER H. 1977: Hymenoptera, Formicidae. Insecta Helvetica: Fauna. 6. – Schweizerische Entomologische Gesellschaft, Zürich, 298 pp.
- RADCHENKO A. G. 2009: New data of taxonomy and distribution of the ants *Myrmica hellenica* and *Myrmica vandeli* (Hymenoptera: Formicidae). – Vestnik Zoologii, 43: 69–72.
- RADCHENKO A. G. & ELMES G. W. 2003: A taxonomic revision of the socially parasitic *Myrmica* ants (Hymenoptera: Formicidae) of the Palearctic region. – Annales Zoologici, 53: 217–243.
- RADCHENKO A. G. & ELMES G. W. 2010: *Myrmica* ants (Hymenoptera: Formicidae) of the Old World. Fauna Mundi, vol. 3. – Natura optima dux Foundation, Warszawa, 789 pp.
- SEIFERT B. 2007: Die Ameisen Mittel- und Nordeuropas. – Lutra Verlags- und Vertriebsgesellschaft, Görlitz, 368 pp.
- WERNER P. & BEZDĚČKA P. 2001: Seznam mravenců České republiky (Checklist of Ants of the Czech Republic). – Sborník přírodovědného klubu v Uherském Hradišti 6: 174–183.